ФОРМУВАННЯ ЛАТИНОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНОГО КОЛЕДЖУ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

О.К. Царик

Ковельський медичний коледж

У сучасному мовознавстві проблематика компетенції представлена такими лінгвістичними напрямками, як паралінгвістика, дискурсологія, лінгвограматика (комунікативна компетенція), лінгвокульторологія (культурно-мовна компетенція), когнітивна лінгвістика, генеративізм (комунікативна та мовна компетенція). Тож здатність мобілізувати різноманітні знання мови, впізнавати в мовних одиницях культурні коди та, відповідно, формувати комунікативну поведінку є найхарактернішими рисами компетенції.

Сучасна педагогіка вищої школи так само долучалися до цієї проблематики. Однак існує чітке розмежування термінів «компетенція» та «компетентність», про що свідчить низка наукових досліджень із проблеми висвітлення різнотипних компетентностей.

Так науковцями висувалися гіпотези щодо всезагальної компетентністної освіти, визначалися її зміст, структурні та функціональні компоненти, формувалися критерії визначення професіоналізму (О. Євсюков, В. Шовковий). Значну кількість наукових розвідок було присвячено актуалізації рефлексивного, критичного, творчого мислення на сучасному етапі існування професійної компетентності різних галузей знань (В. Вишківська, В. Федина, Д. Демченко).

Метою даної статті є висвітлення проблеми латиномовної компетентності студентів у вишах на сучасному етапі, зокрема формуванні комунікативних професійних умінь та навичок із дисципліни «Латинська мова» для спеціальності Фармація.

Лінгвопсихоментальна діяльність сучасної людини спрямована, з одного боку, на передачу повідомлення, з іншого, на його сприйняття. Так, у

комунікативній ситуації знаходять прояв такі складові як комунікативні навички та установки, знання соціальної системи, культурні норми й цінності.

Нинішня соціальна реальність формує поведінку культури та визначає спектр мовних ресурсів, що є проекцією на соціальну організацію суспільства, за допомогою яких інтерпретуються реалії розвитку соціуму. Тому питання різнопланових знань у сфері діяльності особистості, а відтак і мовна компетенція, формують новий пласт наукових досліджень.

У процесі комунікативної взаємодії виявляється готовність комунікантів до швидкого реагування на обставини, що змінюються, до корегування власної комунікативної поведінки, а відтак виокремлюються одиниці мовленнєвої діяльності, які є складовою комунікативної майстерності.

Таким чином, комунікативна компетенція підпорядковує мовну, а відтак диференціюються знання, породжується і сприймається нова інформація. Інколи у складному механізмі сприйняття й розуміння одиниць мови виникають зміщення, які впливають на адекватність розуміння тексту. У мовній практиці можуть виникати стереотипи мислення й стереотипи мовних зворотів, тому завжди необхідна установка на логічне, раціональне сприйняття слова. Адже мовна діяльність – це складний механізм, складне психічне і фізіологічне явище, тому особистість виступає ключовою фігурою кожного мовного акту.

Отже, особливості формування мовної компетенції зумовлені:

- культурою певного етносу та його колективною свідомістю (мисленням, поведінкою, етичними і естетичними цінностями);
- мають власну специфіку формування й функціонування;
- виокремлюються в окрему складову комунікативної компетенції;
- мовна компетенція презентує образне сприйняття як певний знаковий код.

Викладання курсу латинської мови у медичному коледжі профілю передбачає засвоєння певної кількості одиниць лексичного мінімуму. Одним із способів цього засвоєння є робота з найпростішими текстами у вигляді окремих висловів, усталених словосполучень та певної кількості термінів

загальногуманітарного і спеціального характеру. Із суто лінгвістичної точки зору аналіз лексеми в контексті допомагає кращому її засвоєнню. Крім того, образність вислову, глибина закладеної в ньому думки допомагає розкрити значення слова в усій його багатогранності та змістовності.

Загальновизнано, що іншомовна лексика найкраще запам’ятовується у зв’язних фразах. Цікавість до латинських приказок, прислів’їв та крилатих виразів пояснюється, очевидно, не лише тим, що вони пройшли крізь віки як світло справжньої мудрості, але й тим, що вони зараз особливо співзвучні до нашого динамічного часу, що вимагає лаконічності й точності в передачі думок.

Латинські сентенції облігаторно вивчаються студентами тих факультетів, де латинська мова викладається як нормативний курс. Зокрема, програмою для студентів спеціальності Фармація, передбачено опанування ними 100 крилатих латинських висловів.

Головною метою вивчення дисципліни «Латинська мова» в медичних та фармацевтичних навчальних закладах I-III рівнів акредитації із спеціальності Фармація є підготовка майбутніх фахівців до розуміння сучасної медичної і фармацевтичної термінології, орієнтування в численній кількості фармацевтичних та медичних термінів, утворених з латинських та грецьких слів, коренів, префіксів і суфіксів, розуміння їх і правильного використання. Для цього студенти мають оволодіти загальними принципами побудови цих термінів.

Викладання латинської мови повинно бути тісно інтегровано із навчальними дисциплінами професійної підготовки, зокрема з такими, як технологія ліків, фармакологія, фармакогнозія, фармацевтична хімія тощо.

Уже на перших заняттях необхідно приділяти увагу формуванню навичок швидкого читання і грамотного написання фармацевтичних термінів, тому на кожному занятті студенти мають запам'ятовувати 15-20 термінів.

Тема «Дієслово» значно скорочена: вивчається лише для засвоєння стандартних рецептурних формулювань, в яких дієслово вживається у

наказовому і може вживатися в умовному способах. Дієвідмінювання розглядається тільки у 3-й особі однини та множини активного і пасивного станів у теперішньому часі дійсного способу. Умовний спосіб дієслова слід вивчати лише як форму, що використовується в рецептурних виразах замість наказового способу і у виразах з дієсловом *fio, fieri.* Форма дієслова «бути» в 3-й особі однини та множини розглядається для розуміння афоризмів і нескладних спеціальних текстів.

Під час вивчення теми «Іменники» потрібно систематично домагатися якісного засвоєння форм називного і родового відмінків, найуживаніших у термінології. Слід звернути увагу на неузгоджене означення в латинській мові, яке виражається іменником у родовому відмінку, переклад його українською мовою, постановку неузгодженого означення після іменника, що його означає, вживання неузгодженого означення в назвах настоянок, екстрактів, ароматних вод, сировини тощо.

Вивчення іменників I, II, III, IV і V відмін труднощів у студентів не викликає, на відміну від іменників III відміни. Саме тому необхідно акцентувати увагу на особливостях цієї групи іменників: їх рівноскладовості і не рівноскладовості, типів відмінювання, словниковій формі. Вивчати іменники цієї групи слід не за типами відмінювання, а за родами, запам'ятовувати найуживаніші слова у називному та родовому відмінках. Тему «Рецепт. Структура рецепта. Латинська частина рецепта» бажано вивчати після тем «Дієслово», «Іменники I і II відмін», «Прикметники I групи», коли студенти матимуть певний обсяг знань і запас термінів для перекладу рецептів з латинської мови українською і навпаки. Виписування латинської частини рецепта на різні лікарські форми слід розглядати на кожному занятті:

- прописування рецептів на тверді лікарські засоби;
- прописування рецептів на м'які лікарські засоби;
- прописування рецептів на рідкі лікарські засоби;

Значні труднощі для студентів становить узгодження прикметників з іменниками, тому слід звертатися до алгоритму узгодження.

Хімічну номенклатуру бажано вивчати після теми прикметники I групи (назви кислот, оксидів і солей безоксигенових кислот) і при вивченні іменників III відміни (назви солей оксигеновмісних кислот).

Фармацевтичну термінологію (фармакологічну, ботанічну, фармакогностичну, латино-грецькі дублети) варто розглядати під час вивчення кожної відміни іменників або групи прикметників. Це дасть змогу активно запам'ятовувати терміни і користуватися ними.

Прислівники та займенники вивчають як лексичні одиниці у фразеологізмах, а не як граматичні теми. Під час вивчення теми «Числівники» слід приділити увагу числівникам-префіксам, що вживаються в хімічній номенклатурі та трапляються у назвах лікарських засобів як словотворчі елементи. Теми «Прийменники» та «Сполучники» можна вивчати з темою «Іменник», починаючи з іменників I відміни.

У процесі навчання слід звертати увагу не лише на професійне значення латинської мови, а й на загальнокультурне. Для цього на кожному занятті бажано проводити аналогію з українською мовою, читати й робити граматичний аналіз латинських афоризмів, прислів'їв, запам'ятовувати їх.

Не менш важливим моментом у процесі навчання термінологічної латини є система контролю рівня знань студентів. Тому представлено також варіанти тестових робіт, виконання яких ґрунтується на операції вибору правильної детермінованої відповіді із серії запропонованих. Такі завдання спрямовані на формування у студентів системи алгоритмічних рішень, закріплення рецептивних умінь і навичок, необхідних для оволодіння читанням, написанням та конструюванням термінів.

Тож у пропонованих сучасних навчальних посібниках та словниках з латинської мови видно чітку позицію укладачів: поєднати викладання класичної мови з іншими європейськими на належному теоретичному рівні, сформувати у студентської аудиторії погляд на мову як на системно-структурне явище; допомогти їм глибше оволодіти мовними формами, активізувати їх уміння використовувати потенціал розвиненої мови науки у різних

соціокомунікативних ситуаціях; набуття навичок культури мовлення, а також підвищення загальної грамотності студентів, тобто вдосконалення рівня мовної і мовленнєвої підготовки сучасних студентів.

Результати, на які може очікувати викладач у процесі роботи зі студентською аудиторією, великою мірою залежать від визначених цілей та шляхів їх досягнення. По-перше, це самовизначення у навчальному просторі як актуальна проблема для кожної особистості; по-друге, набуття досвіду за допомогою дискусійних питань, виконання завдань і ситуацій, дотримуючись принципу docendo discimus; по-третє, засвоєння форм та методів педагогічної роботи у режимі організаційної діяльності семінарів, на яких моделюється попередньо розроблені завдання.

Тому, пропонуючи практичні поради щодо ефективності навчання, слід пам'ятати, що актуалізація знань залежить, перш за все, від зацікавленості самих студентів. І викладачі покликані зробити все можливе, аби інформативне осмислення навчального матеріалу відбувалося за всіма законами дидактики.

Стратегічним напрямом подальшої роботи в ситуації, як склалась у царині нинішнього викладання латинської мови та формування комптентностей, може бути органічне поєднання національної традиції із запозиченням зарубіжних методик, які мають здійснюватися на науковій основі, що сприятиме вдосконаленню рівня професійної мовної підготовки майбутніх фахівців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бондарчук Л. І. Методи активного навчання в курсі «Основи педагогічної майстерності» / Бондарчук Л. І., Федорчук Е. І. //Вища і середня пед. освіта. –1993. – № 16.

2. Володько В. М. Самостійна навчально-пізнавальна діяльність як один з методів розвитку творчих здібностей студентів/ Володько В. М., Іванова Т. В. //Вища і середня педагогічна освіта. –1993. – № 16.

3. Чубовська Н. Ігрові технології навчання / Чубовська Н. // Освіта. Технікуми. Коледжі. –2007. –№ 2(17).

4. Явоненко О. Ф. Комплексний підхід до розв’язування проблем фахової підготовки студентів педвузу / О. Ф. Явоненко, В. Ф. Савченко // педагогіка і психологія. –1996. –№ 4.

5. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка : навчальний посібник / Мойсеюк Н. Є. 5-е видання, доповнене і перероблене. –К., 2007.